

Szakkönyvtár nyílt Pesten a holokausztról

Zsiray-Rummer Zoltán – 2016.09.03. 02:57

Az a demokrácia, az a nemzet tud erős lenni, amelyik múltjának minden percével szembe tud nézni – hangsúlyozta a Holokauszt Szakkönyvtár és Olvasóterem megnyitóján tegnap az Emberi Erőforrások Minisztériumának államtitkára.

Rétvári Bence hozzátette: Magyarország rengeteg veszített minden egyes honfitársunkkal, aki a vézskorszak áldozatává vált, és a történeteket ki kell beszélni. Szita Szabolcs, a Holokauszt Emléközpont igazgatója hangsúlyozta, hogy az intézmény fontos eszköze az antiszemitizmus elleni küzdelemnek, amelyben a kormányzat zéró toleranciát hirdetett. Az 1990-ben alapított, mintegy kétezer kötetes, főleg magánadományokból összeállt gyűjtemény mostantól mindenkinek hozzáférhető, az intézmény több anyagot szeretne az interneten is hozzáférhetővé tenni.

További információk:

http://magyarhirlap.hu/cikk/65113/Szakkonyvtar_nyilt_Pesten_a_holokausztrrol#sthash.bK7PWzRi.dpuf

/Forrás:

http://magyarhirlap.hu/cikk/65113/Szakkonyvtar_nyilt_Pesten_a_holokausztrrol/

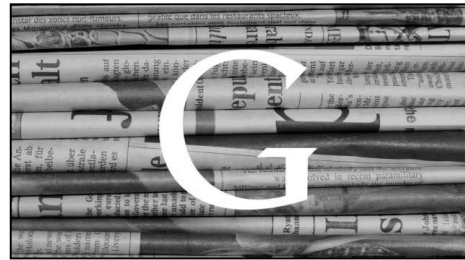
(F. Iné)

Szerzői jogdíjas médiatartalmak? A Google és a Facebook nem így látja

BITPORT2016.09.02.PIACI HÍREK

Az európai kiadóvállalatok olyan erős szerzői jogokat akarnak a saját médiatartalmaikra, mint ami az előadókat, lemezkiadókat, műsorszolgáltatókat megilleti. Kérdés, hogy ezzel célt

érnének-e a két legfőbb címzettnél a Google-nál és a Facebooknál.

A két amerikai technológiai óriással egyszer már próbálkoztak a német és spanyol médiacégek, az egyiknek még idő előtti teljes kapituláció, a másiknak a spanyol nyelvű *Google News* bezárása lett a vége. Úgy tűnik azonban a fiaskók után sem adják fel az európai kiadók. Ha törik, ha szakad, pénzt akarnak kapni azért, hogy exkluzív tartalmaik másodközlésben megjelenjenek a különféle hírszemlélő és tartalomaggregátor oldalakon is. Ebben a konstrukcióban a két legfontosabb fizetővendég jelenleg a Facebook és a Google lenne.

Egységfrontba tömörülnek

Céljaik elérésére az elmúlt hónapokban egységfrontot alkottak az európai kiadók, hogy egyesült erővel vegyék fel a harcot a digitális duopólium ellen. A *Business Insider* értesülése szerint három konzorcium áll a Brüsszelnek benyújtott javaslat mögött.

A Juno projektbe a *The Daily Mirror*, a *The Telegraph*, a *The Guardian*, a *The Sun*, a *The Daily Mail* és a *Metro*, valamint a *Daily Express* és a *Daily Star* tulajdonosai szálltak be augusztus elején.

Ennél valamivel korábban, júniusra datálódik a német konzorcium létrejötte, ebben az *Axel Springer*, és a *Der Spiegel* kiadó *Gruner + Jahr*, a *Bertelsmann* csoport és más kiadók vesznek részt. A csapat Németország 10 legnagyobb kiadójából nyolcat képvisel.

Pangea szövetségnek hívja magát a tavaly márciusban gründolt konzorcium, amelyben alapítóként olyan nagy nevek találhatók, mint a *The Guardian*, a *Reuters*, a *Financial Times*, utóbbi a transzatlanti baráttal, a *CNN*-nel együtt, sőt később az *Economist* is csatlakozott hozzájuk.

Félszáz éves védelmet akarnak

A licendíj fizetési kötelezettséget előíró javaslatuk nem kispályás, a kiadók egyenesen 50 évre szóló szerzői jogokat akarnak. Az elképzelés már Brüsszelben van, ahol az uniós miniszterek inkább hűtenék a kedélyeket, szerintük a gyorsan avuló tartalmakra tekintettel a jogvédelem legfeljebb egy-öt év közötti időtartamra szóljon.

A médiakiadók a különféle videoplatformokat a *YouTube* mellett például a *Vimeót* és a *Dailymotiont* is köteleznék arra, hogy osszák meg bevételeiket mindazokkal, akik az oldalakra anyagot töltenek fel, legyenek azok akár hétköznapi emberek. (Erre egyébként az éles verseny miatt maguktól is rákényszerülnek a szolgáltatók.)

Az *Európai Bizottság* előtt lévő javaslat egyben azt a kényes kérdést is feszegeti, hogy igazából kié a tényleges hatalom a kiadóplatform kapcsolatban. Vajon a tartalomgazda kiadóké, amelyek ily módon népszerűsítik a platformokat, vagy a platformoké, amelyek masszív olvasói tömege ezen a módon éri el a kiadók oldalait?

Veszedelemes ellenfelek

A válasz többek szerint nyilvánvalóan az utóbbiaknak kedvező, amin nincs is mit csodálkozni, miután a két technológiai mamut mára valóban hatalmas befolyásra tett szert a digitális világban. Lényegében a globális online reklámpiac (Kínát kivéve) tavalyi növekedésének minden százalékpontja a két társaságnál landolt – állítja a *Pivotal Research* elemzője az *Economist* hetilapban. Az idei év első negyedében pedig a Facebook és a Google zsebébe vándorolt a világ online reklámbevételének a 85 százaléka – ezt a *Morgan Stanley* szakértője mondta a *Times* magazinnak. A két társaság digitális világban meglévő dominanciáját erősíti, hogy tulajdonosként ugyancsak ott vannak az internet tíz legmeghatározóbb keresőjében is.

Ezek ismeretében meglehetősen veszélyes játéknak tűnik tartalomhoz kötődő licenccijakkal fenyegetni a Google-t és a Facebookot. A konszenzusra törekvés helyett a technológiai óriások azonnal

leállíthatják látogatóik továbbirányítását a kiadói oldalak felé. Ez pedig komoly érvágás lehet utóbbiaknak, mivel mint az az egyik legutóbbi nemzetközi felmérésből is kiderül, a médiacégek forgalmának átlag 40 százaléka az említett két vállalat hálózatáról érkezik.

Arra, hogy a Google és a Facebook milyen eredményesen szállt már eddig is szembe a médiacégekkel, több példa is van a múltból. A Google már említett németországi és spanyolországi válaszlépése mellett a legnagyobb közösségi oldal gazdája is megtette a magáét. A Facebook fokozatosan változtat kiválasztási algoritmusán, ami tendenciózan a céges posztok megjelenési esélyét rontja, ezzel ma már az organikus (azaz nem fizetős) elérés hatékonysága szinte a nullára csökkent. Azzal pedig, hogy bevezette az azonnal elinduló videókat, leértékeli a szöveges tartalmakat és arra készíti a kiadókat, hogy ők is inkább a drágább videós produkciókat gyártsák.

Együttműködni nem kell félnek jó lesz

Azért van pozitív példa is a tartalomaggregátorok és a kiadóvállalatok közötti kapcsolatra. Ebben legutóbb épp a Facebook volt a kezdeményező, de az együttműködés ezen formájában mindkét oldal lelkesnek tűnik. Nagyjából egy éve indult el az *Instant Articles*, többek között olyan médiapartnerek bevonásával, mint a BBC, a *National Geographic*, vagy éppen a *BuzzFeed*.

A megoldás egy különleges felületet biztosít a tartalomgyártóknak, amelyet a felhasználók a mobil alkalmazásban is azonnal meg tudnak nyitni. A cikket interaktív elemekkel, azonnal induló videókkal, forgatható térképekkel lehet színesíteni, és a korábbi megoldásoknál sokkal gyorsabban letöltődnek.

Ez a látszólagos szimbiózis azonban veszélyeket rejt magában. A közösségi oldal ugyanis eddig már bizonyította, hogy a felhasználói érdekekre hivatkozva gond nélkül és meglehetősen sűrűn szabja át mind a céges oldalak felületét, mind az elérést befolyásoló játékszabályokat. Az egyoldalú függőségből eredő kockázati tényező pedig nem hogy nem tűnik el, de még erősödni is fog azoknál a vállalatoknál, akik partnereként beszállnak az *Instant Articles* szolgáltatásba.

/Forrás: <http://bitport.hu/szerzoi-jogdijas-mediatarlalom-a-google-es-a-facebook-nem-igy-latja/>

(F. Iné)

OSZK

Magyar és magyar vonatkozású írott kulturális örökség

Az OSZK mint „brand” – igényesség, rang

Könyvtárunk alapfeladatai közé tartozik a könyvkiadói tevékenység is, melynek vezetője *Boka László* irodalomtörténész. Az intézményi könyvkiadás a *Tudományos Igazgatóság* szervezeti keretei között zajlik, Boka László 2008 óta irányítja az igazgatóságot.

Internetes publikációk és könyvkiadás? Megélhető-e egy tudományos kiadó Magyarországon? Az interjúból az is kiderül, hogy mekkora a tudományos kiadványok piaca, és arról is kérdeztük a kiadó vezetőjét, hogy érdemes-e strandra kivinni valamilyen OSZK-s kötetet.

Interjú.

- 5 MTA doktor és 34 PhD doktor dolgozik a Széchenyi Könyvtárban.
- Évi több mint húsz-huszonöt kiadvány jelenik meg.
- Bevételnövelő tevékenység is lehetne.
- Jelen vagyunk a rangos könyves fesztiválokon.
- Kiadványaink döntő többsége neves társkiadókcal jelenik meg.
- Öröm látni, ha egy-egy könyv minden példánya elfogy.
- 10-12 kézirat vagy könyvterv „áll” rendelkezésre jelenleg.
- Igényes ismeretterjesztő szintű kötetekre éppúgy szükség van, mint a szakmai közönségnek ajánlható kötetekre.

Milyen tudományos kutatások, s milyen műhelyek a legjelentősebbek a Könyvtárban?

Boka László: Az Országos Széchenyi Könyvtár tudományos kutatóhelyként, kutatói feladatait tekintve is igen összetett feladatokat lát el. Egyrészt országos feladatokat, melyeket a fenntartó határoz meg, s melyeket senki más rajtunk kívül nem végez el. Ilyen például a retrospektív nemzeti bibliográfia, különböző korszakokra lebontva, mely mindmáig hézagos, s mely tudományos alapkutatóként komoly művelődéstörténeti, kodikológiai, könyv- és sajtótörténeti, valamint nyomdászattörténeti kutatásokat, és persze ennek megfelelően felkészült szakembergárdát igényel. Ezek a munkatársak főként a Tudományos igazgatóság keretében dolgoznak, de az intézményi szervezett kuta-

tás alapvetően mátrix alapú, tehát nem egységekhez, nem osztályokhoz kötődik elsődlegesen. Jelenleg 1 akadémikus, 5 MTA doktor és 34 PhD doktor dolgozik a házban, mellettük több fiatal kolléga a fokozatszerzés előtt áll, s ez kivételes a hazai közgyűjtemények sorában, amire büszkék lehetünk!

Boka László az első világháborús kiállításunk finisszázsán, melyen bemutattuk a kiállításról szóló reprezentatív kötetet – 2016

Aztán ott vannak a szakkönyvtári feladataink, hiszen a nemzeti könyvtár irodalom- és történettudományi szakkönyvtárként működik az 1950-es évek óta. Minősített kutatóink talán legjelesebb része különböző korszakok irodalomtörténetével és történettudománnyal foglalkozik, a jelenkorig menően. Ezekhez társul a páratlan különgyűjteményeinkben őrzött kincseknek, unikális daraboknak és hagyatékoknak a feltárása, mely értelemszerűen színház- és zenetörténetst éppúgy kíván, mint térképtörténettel vagy fotótörténettel foglalkozókat, illetve olyan művészettörténész kollégákat is, akik plakátok és kisnyomtatványok tudományos igényű feltárását is szakszerűen el tudják látni. Nem egyszerű feltáró munkáról, hanem évekig tartó tudományos projektekről van ez esetben szó. Ezeknek az eredménye jól láthatók az előző évek, évtized eredményei között, hiszen számos tudományos felfedezéssel, akár szenzációval is szolgáltunk, olyan anyagok révén, melyek itt, az intézményben „lappangnak” – ha tetszik –, de megfelelő szaktudás és ismeret nélkül feltáratlanok maradtak. *Mozart* autográfától kezdve ezer éves antik illusztrált kódextöredékig, a nemrég felfedezett *Vaszary* kárpitterven át miniatűr héber

írásképig, igazi filológiai csemegének, irodalomtörténeti szenzációnak számító, mert nem léteznek vélt kéziratok regényrészletek felfedezéséig hosszú a sor – szerencsére. Mindezen eredményekről nem csupán konferenciákon, de nagyobb évfordulós kiállításokon és különböző ismeretterjesztő, kultúrtörténeti programokon is beszámolunk.

Boka László (Nagyvárad, 1974), PhD, irodalomtörténész, kritikus, egyetemi oktató, tudományos igazgató az Országos Széchényi Könyvtárban és egyetemi docens a Partiumi Keresztény Egyetemen. A Szépírók Társasága, a József Attila Kör és az Erdélyi Magyar Írók Ligája tagja.

Azt szoktam mondani, hogy az OSZK két erőssége az állománya, illetve a munkatársak szürkeállománya. Mindez kiadványokra vetítve pedig hézagpótló nemzeti bibliográfiákat (pl. korszak- vagy egyéb szakbibliográfiákat) éppúgy jelent, mint értékes forrásközléseket, tanulmánykötetek sorozatait, konferenciák és tematikus ún. nagykiállítások kötetait, katalógusait, megfelelő kísérőtanulmánnyal ellátott hasonló kiadásokat és értékes díszalbumokat egyaránt.

A tudományos igazgatóságnak mekkora része a könyvkiadás? A munkaidő sorában mennyire kiemelt ez a feladat?

Boka László: Abszolút kiemelt, hiszen a könyvkiadást hangsúlyosan is – akárcsak a tudományos konferenciákat és intézményközi együttműködéseket, projekteket, illetve részben a tematikus nagykiállításokat is – a tudományos eredmények közlésének tekintjük elsődlegesen. Vannak olyan alkalmak is persze, mint egy-egy évforduló (az idén például a Szent Márton Emlékév és az 1956-os évforduló, jövőre a Reformáció 500 és az Arany János bicentenárius stb.), ami jó alkalmat szolgáltat egy-egy hasonló kiadásra, de persze nagyobb tematikus tárlatok és konferenciák szervezésére, tanulmánykötetekben való szereplésre is. Ezeket összefüggően kezeljük, akárcsak a tudományos és egyéb nemzetközi együttműködéseket, melyek közös munkaprojekteket jelentenek. Az általam vezetett igazgatóság a könyvkiadási politikáját is alapvetően úgy építi fel, ahogyan a házban futó, jóváhagyott kutatási projekteknél az összehangolása ezt igényli, illetve már körvonalazza: az elsődleges feladat ezen intézményi munkák tudományos hozadékának közreadása, megjelenítése, s ha lehet, mindezt rangos hazai kiadókkal, egyéb társintézményekkel (pl. kutatóhe-

lyekkel és egyetemekkel, múzeumokkal vagy könyvtárakkal) együttműködve, s amennyire lehet a piaci igényeknek megfelelően is.

A Tudományos Igazgatóság munkatársaival, Zsupán Edinával és Budai-Király Tímeával a Múzeumok Majálisán – 2014

Óriási szám az évi több mint húsz-huszonöt megjelent kiadvány. Mekkora csapat dolgozik a háttérben?

Boka László: Valóban az. Azt szoktam mondani, hogy egy közepméretű hazai kiadóknak felelünk meg, hiszen ha belegondolunk, az OSZK nyári zárva tartásával és a téli ünnepekkel együtt a munkatársak 11 hónapot dolgoznak, s ezalatt havonta 2-2,5 kötet jelenik meg. Ez óriási szám! Minderre az igazgatóság egyik osztályán, a Tudományos titkárságon belül létezik egy igen kis létszámú szerkesztőségi csapat, ami az előkészítési, kiadói szerkesztői, korrektori és részben a kivitelezési munkákon dolgozik irányítással. Ide tartozik persze a kiadványtári munka is, tehát a már kész kéziratok kapcsán a pályázat nem csekély munkája, a forrásszerzés, illetve a kapcsolattartás más kiadókkal, nyomdák, terjesztőkkel, ami óriási feladat. De ugyanilyen a fordítás kérdése is, jelenleg angol fordítónk nincs, s ez komoly gondot okoz. Egyszóval minderre az összetett tevékenységre, ráadásul munkaidőnk egy meghatározott részében csupán, vagyunk négyen-öten... Az egyes kiadványok szakmai, tartalmi szerkesztése pedig mindig az intézményi felkért kollégának, a témához és korszakhoz legjobban értő munkatársnak a feladata, mondanom sem kell, mindenféle díjazás nélkül.

Legújabb kiadványaink kaphatók az OSZK könyvesboltjában vagy megrendelhetők az OSZK Kiadványtárától az alábbi elérhetőségeken: Budai-

Király Tímea, Tudományos Igazgatóság Kiadványtár, Országos Széchényi Könyvtár; 1827 Budapest, Budavári Palota F épület; Tel.: 22-43-878, Fax: 20-20-804

- **Hatalmi diskurzusok. A hatalom reprezentációi a tudományokban és a művészetekben.** Szerkesztette: Visy Beatrix, Bíró Csilla, Bp., OSZK–Gondolat Kiadó, 2016. [Bibliotheca Scientiae et Artis 8., sorozatszerk. Boka László], 340 p.
- **Collectors and Collections. The Treasures of the Collections in the National Széchényi Library.** Edited by László Boka, Lídia Wendelin Ferenczy, Bp., OSZK–Kossuth Kiadó, 2016, 252 p.
- **Zvara Edina: Egy tudós hazafi Bécsben. Görög Demeter és könyvtára.** Bp., OSZK–Gondolat Kiadó, 2016. [Nemzeti Téka, sorozatszerk. Boka László, Kéglí Ferenc], 510 p.
- **„Nekünk mégis Mohács kell...” II. Lajos király rejtélyes halála és különböző temetése.** Szerkesztette: Farkas Gábor Farkas, Szebelédi Zsolt, Varga Bernadett, Bp., OSZK–MTA BTK TTI, 2016, 336 p.
- **A Budapesti Újságírók Egyesülete Almanachja 1909.** Hasonmás kiadás, a kísérőtanulmányokat írta: Boka László és Szénási Zoltán, Bp., OSZK–Argumentum Kiadó, 2016.
- **Kuncz Aladár: Felleg a város felett – regény.** Szerk., jegyzetek és bevezető: Juhász Andrea, Bp.–Kozszvár, OSZK–Kriterion, 2016. [Kuncz Aladár Összegyűjtött Munkái, III., Sorozatszerk.: Boka László, Filep Tamás Gusztáv]
- **Bestiarium Zircense.** Hasonmás az Országos Széchényi Könyvtár Cod. Lat. 506-os kéziratából Boreczky Anna bevezetőjével, Bp., OSZK, 2016.

Mennyire forrásfüggő a kiadványok megjelentése? Van olyan kötet, amit önállóan is kiad a könyvtár, vagy inkább a pályázatok a meghatározók?

Boka László: Az utóbbi években szomorúan szinte kizárólag pályázati forrásokra, külső támogatókra és kiadói együttműködésekre építhettünk. Ami kissé abszurd, hiszen e kiadói tevékenység is az alapfeladatok közé tartozik... Eközben kiadványaink döntő többsége neves társkiadókkal jelenik meg – hazai és nemzetközi szinten egyaránt –, s örvend egyöntetű sikereknek. Több kötetünk lett az utóbbi másfél évtizedben ilyen vagy olyan szakmai díj nyertese, elismerések sora igazolja a kiadványpolitikánkon túl a minőségi megjelenést, kivitelezést is tehát. Több esetben alkalmi forrá-

sokból gazdálkodunk, ha valamilyen emlékévet meghirdet például a kulturális tárca – mint legutóbb az I. világháborús centenáriumot –, akkor „csomagban” gondolkodunk, aminek egy része lehet értelemszerűen egy hagyományos kiadvány is. Persze az OSZK-nak léteznek saját, önálló kiadványai is, amiket nem társkiadókkal adunk ki és terjesztünk, egyfelől a már említett bibliográfiai tevékenységek révén, másrészt a kiállítások katalógusai például, illetve vannak saját és együttműködésben megjelentetett szaklapjaink, (mind könyvtörténeti, mind a Könyvtári Intézet havi periodicitású kiadványai) s persze saját bilingvis évkönyve is van az OSZK-nak, a Mercurius, amely nevéből adódóan afféle hírmondó, az elmúlt év legfőbb eredményeivel. Elkelve ezen felül is bőveggel egy ismeretterjesztő füzet, több nyelven, amit a látogatóink igényelnek is. Bízom benne, hogy ezeket is sikerül megvalósítanunk, hiszen az utolsó ilyen kiadvány több mint 12 éves, meglehetősen elavult.

A teljes interjú a forrásként megadott címen olvasható.

/Forrás: http://nemzetikonyvtar.blog.hu/2016/08/24/az_oszk_mint_brand_igenyesség_rang/

(F. Iné)

Épül az Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központ

2016. augusztus 25. CEST 16:03
véleménydossziék: **Múzeumi Negyed - Liget Budapest [147]** földrajzi hely: **Budapest [3674]** építészek, alkotók: **Vasáros Zsolt DLA [14]**

A *Liget Budapest Projekt* keretében 2018-ra megépül az *Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központ* (OMRRK) a Szabolcs utcai egykori kórház területén.

A közel 37 000 négyzetméteres, korszerű, minden szakmai igényt kielégítő épületegyüttesben a raktárak, restaurátor-műhelyek, kutatószobák, irodák mellett a tervek szerint helyet kap majd a *Közép-Európai Művészettörténeti Kutatóintézet* és egy látogatóközpont is. Az európai viszonylatban is egyedülálló központ köré egy, a nyitvatartási időben szabadon használható 13 000 négyzetméteres parkot is kialakítanak.

A Közép-Európában egyedülálló beruházás keretében összesen csaknem 30 000 négyzetméteren világszínvonalú műtárgyraktárak és restaurátor-műhelyek jönnek létre. A tervezett központ a *Néprajzi Múzeum*, a *Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria* mellett a Városligetben található új intézményeknek biztosít szakmai és infrastrukturális háttérrel, de az elképzelések szerint a meglévő budapesti és a vidéki múzeumokkal is együttműködik a jövőben.

OMRRK – vezető tervező: *Vasáros Zsolt DLA, Narmer Építészeti Stúdió*

Az öt épületből álló komplexum legnagyobb létesítménye a közel 30 000 négyzetméteres, raktáraknak és restaurátor-műhelyeknek otthont adó épület lesz, mely a térszint alatt négy, a felett pedig háromszintes területen biztosít korszerű és biztonságos körülményeket a műtárgyak elhelyezésére. Az itt található műhelyek, irodák, műtermek alkalmasak lesznek a legmagasabb színvonalú tudományos és technikai háttérrel biztosítani az OMRRK-ban dolgozó múzeumi szakemberek számára.

Az egykori izraelita kórház imaházának rekonstruált épületében kap helyet egy több mint ezer négyzetméteres látogatóközpont, ahol az örökségvédelmi szempontok figyelembevételével történő rekonstrukció során többek között konferenciatermet, kiállítótermet és éttermet alakítanak ki.

OMRRK – vezető tervező: *Vasáros Zsolt DLA, Narmer Építészeti Stúdió*

Az épületegyüttesben több mint 3000 négyzetméteren kap otthont a *Közép-Európai Művészettörténeti Kutatóintézet* is, ahol XXI. századi színvonalon felszerelt irodák mellett könyv- és iratarchívum is segíti majd a kutatók munkáját. A volt kórház területén egy mélygarázs és egy kertészház is kialakításra kerül majd az elkövetkezendő három évben.

(Városliget Zrt.)

/Forrás: <http://epiteszforum.hu/epul-az-orszagos-muzeumi-restauralasi-es-raktarozasi-kozpont/>

(F. Iné)

Forum Sententiarum Curiae

Tisztelt Kollégák!

Az alábbi új időszaki kiadványra szeretném felhívni figyelmeteket, amely a Kúria kiadásában jelenik meg.

Forum Sententiarum Curiae Forum Sententiarum Curiae
Címe: Forum Sententiarum Curiae

Elérhetőség: <http://www.lb.hu/forum-sententiarum-curiae-aktualis>

Hozzájárás: teljes szövegű, elektronikus

Részlet az első szám bevezetőjéből:

*A társadalom tagjai, a gazdaság szereplői részéről az igazságszolgáltatás mint hatalmi ággal szemben alapvető elvárás annak kiszámíthatósága, az azonos tényállású jogviták azonos szempontok alapján történő elbírálása. Az Alaptörvény egyértelmű rendelkezése értelmében a bírói jogalkalmazás egységének biztosítása a Kúria feladata. Ezt, a jogbiztonság és ezáltal a jogállamiság szempontjából kiemelkedő kötelezettségét a leg-

főbb bírói testület különböző eszközökkel tudja elérni: kollégiumi vélemények, jogegységi határozatok meghozatalával, elvi bírósági határozatok és döntések közzétételével és 2012. január 1-jétől joggyakorlat-elemző csoportok működtetésével.

Az elmúlt négy év tapasztalatai azt mutatják, hogy ezen joggyakorlat-elemző csoportok munkája során rendkívül sok információ, adat, tény gyűlt össze a vizsgálat tárgyaként kiválasztott egyes jogintézmények értelmezési lehetőségeiről, a vonatkozó jogvitákról, amelyek ismeretében még alaposabb, biztosabb iránymutatást lehetett adni a bírói gyakorlat számára. A vizsgálatokban már eddig is a társ hivatás rendek, egyetemi szakemberek legkiválóbb képviselői segítették véleményükkel a bíró tagokat. A Kúria ezt a munkát kívánja a most induló Forum Sententiarum Curiae című folyóirattal a szélesebb jogász közönség számára is elérhetővé tenni, bátorítva őket az együttgondolkodásra. A negyedévente megjelenő periodika címválasztása is ezt tükrözi: olyan, nyilvánosan elérhető platformot kíván megteremteni, ahol helye van a bírói gyakorlattal kapcsolatos szakmai vitáknak, a legkülönbözőbb érvek végiggondolásának.*
Dr. Darák Péter* a Kúria elnöke.

Az első szám teljes tartalma a következő linken (<http://www.lb.hu/forum-sententiarum-curiae-aktualis>) olvasható.

Üdvözléssel:
Gerencsér Judit
Könyvtárvezető
Kúria Tőry Gusztáv Jogi Szakkönyvtára

Budapest
Markó utca 16.
1055
06-1-268-47-13
Gerencser@kuria.birosag.hu

/Forrás: Gerencser@kuria.birosag.hu

(F. Iné)

Aki létrehozta az első magyar gyerekkönyvtárat

Nyáry Krisztián

Minden szakmát vagy tudományt, amibe belefogott, a legmagasabb szinten üzte, izgága természete azonban mindig szálfka volt a hatalom sze-

mében. *Madzsar József* valószínűleg a Gulagon halt meg, ám maradandó eredmények őrzik a nevét az egészségügytől a könyvtártudományig, a sporttól a helikoptertervezésig.

Tíz ember sem tudná végigvinni, amit ő egyedül tett Magyarország modernizálásáért.

Anyai ágon cseh, apai ágon magyar családban született 1876-ban, Budapesten. Nagy műveltségű, zeneszerető apját Nagykárolyba neveztek ki távírdafőnöknek, így József és két évvel fiatalabb öccse, Imre az erdélyi városban nőttek fel. A fiúk életét meghatározta apjuk modernitás iránti rajongása. Magyarországon ők voltak az egyik első telefon-előfizetők, és apjuk laboratóriumot is berendezett nekik, ahol fizikai kísérleteket végeztek. Sajátos nevelési elvei alapján az apa minden nyáron más iparosmester műhelyébe adta be őket tanoncnak, hogy belelássanak a különböző szakmák rejtelseibe. Madzsar József talán ennek köszönhető, hogy elveit később is gyakorlatba tudta ültetni.

Madzsar József
Fotó: BBC History

A kiskamasz a nagykárolyi piarista gimnáziumban két jó baráttra is szert tett: *Jászi Oszkára* és *Ady Endrére*. Mindkettejüktől hasznos dolgokat tanult. Ady megtanította, hogyan kell verekedni a csizmadianasokkal, Jászi pedig az iskolai önképzőkör elnökeként hasznos olvasmányokat adott a kezébe. Neki még egy dolgot köszönhetett: húga, a művészetekért rajongó *Jászi Alice* ismeretségét.

Érettségi után Madzsar a pesti orvosi karon tanult tovább. Gyenge tüdejének köszönhetően egy évet Padovában végzett, itt találkozott újra *Jászi Alice-*

zal. A gyerekkori barátságból szerelem lett. A kapcsolatot a Madzsar szülők nem nézték jó szemmel, ráadásul a postán dolgozó apa előtt a levelezésük sem maradhatott volna titokban. A fiatal orvos ezért olyan levelezőlapokat küldött kedvesének, amelyen a dekoráció szerelemi üzeneteket közvetítő gyorsírás jelekből állt, s erre a szigorú apa sosem jött rá.

Alice bátyja, Jászi Oszkár kedvelte ugyan a külön Madzsart, de izgága és kapkodó „zöldfülűnek” tartotta, így ő sem örült, amikor a fiatalok 1901-ben bejelentették, hogy összeházasodnak. Amikor Alice nem sokkal később terhes lett, sokáig úgy tűnt, hogy a babát nem fogja tudni kihordani, az orvosok már lemondtak róla. A fiatal férj gyógytornagyakorlatokat dolgozott ki a számára, amelyek segítségével sikerült teljesen felerősödni. Lányuk, Lili születése után Alice elhatározta, hogy részletesen kidolgozza gyakorlatokat, és utóbb világhírű gyógytorna-rendszert honosított meg.

„Univerzális tehetségű ember”

Hogy a család megéljen, a családfő egy klinikán vállalt állást, s emellett fogorvosi praxist is indított. Már itt is forradalmi változásokra törekedett. Ő használt először Magyarországon röntgent és a műtéti altatást a fogászatban, és ő volt a porcelántömés egyik meghonosítója is. Orvskollégája azt nyilatkozta róla, hogy Madzsar „olyan univerzális tehetségű ember, aminő kevés van a szakmában”.

Már ekkor köztudott volt szociális érzékenysége, a szegény pácienseket ingyen gyógyította. A századfordulón egyre komolyabb problémát jelentett az alkoholizmus, felmérések szerint a magyar parasztság kiadásainak egyharmada pálinkára ment el. Madzsar beleásta magát a kérdés egészségügyi és szociális vonatkozásaiba. Néhány év alatt ő lett a téma első számú szakértője: vidéki előadássorozatot tartott, orvoskonferenciákat és felvilágosító akciókat szervezett, szaklapot szerkesztett, és még kormány-előterjesztést is kidolgozott. Ebben a minőségében találkozott először a munkásmozgalommal. A szociáldemokrata párt az ő tevékenységén felbuzdulva alakította meg az *Alkoholelles Munkásegyletet*, ahová Madzsart is meghívták előadást tartani.

Az önmagát „szabadszocialistának” valló Madzsar csatlakozott a *Husodik Század* folyóirat körül létrejövő *Társadalomtudományi Társasághoz*, melynek fő szervezője és motorja sógora, Jászi Oszkár volt. A modern természettudomány eredményeiről, például a sejtbiológiáról vagy az öröklő-

désről tartott közérthető formában előadásokat. Amikor 1906-ban a *Szabad Gondolat* című lap szerkesztője lett, elsőként három vezércikket közölt a következő címeikkel: „Merjünk gondolkodni”, „Merjünk tudni”, „Merjünk kételkedni”. Mintha csak saját krédóját fogalmazta volna meg.

Tornagyakorlat
Fotó: Madzsar József / BBC History

Egy barátja szerint ekkoriban „erősen halavány, majdnem vérszegény arcával, hosszú, világos szőke hajával, amely majdnem a válláig leért, világos zöld szemével valami prófétai kinézése volt”. A család Baross utcai otthona a világjobbító értelmiségiek, festők, írók, természettudósok, jogászok találkozóhelyévé vált. Madzsarék mindenben hajlottak a formabontó megoldásokra. Alice gyógytorna-iskolájában meztelenül tornáztak a páciensek, ami teljesen felkavarta a város férfilakosságának fantáziáját. Máskor arról jött hír, hogy a fogorvos radikális kúrával kezelte ki tüdőbetegségét: túrázással és evezéssel. Olyan sikerrel, hogy evezős négyesben versenyt is nyert, egyetlen év alatt 2700 kilométert evezett, amivel kora minden rekordját megdöntötte. Sokoldalúságára jellemző, hogy 1910-ben egy barátjával közösen szabadalmat jelent be a forgószárnyas repülőgépre, azaz a helikopterre, és egy időre lelkesen vetette bele magát a repülés technológiájába. Néhány hónappal később aztán már nem is érdekelt az egész.

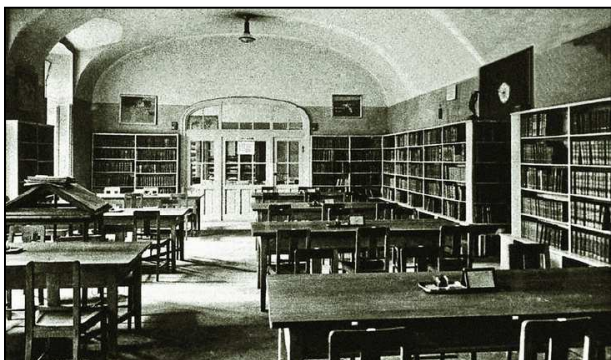
60 éves gyerekeket nem lehet nevelni

Örökké képezte magát. Éppen ezért dühítette, hogy a könyvtárakban rosszul voltak katalogizálva az orvosi könyvek, és pont a legfrissebb szakirodalmat nem lehetett megtalálni. Amikor ezt elpanaszolta barátjának, *Szabó Ervinnek*, a *Fővárosi Könyvtár* új főigazgatójának, azt a választ kapta,

hogy csináljon akkor jobb katalógust. Madzsar otthagyta jól jövedelmező fogorvosi praxisát, és aligazgatói állást vállalt a könyvtárban. Bevezette a ma is használt tizedes osztályzást, majd hozzálátott a fiókkönyvtári hálózat létrehozásához. „Legszemélyesebb művének” az Almássy téren kialakított fiókot tartotta, ahol az első magyar gyerek-könyvtár is helyet kapott.

A városházán is feltűnt a mindig nagy álmokat kergető, de igen gyakorlatias orvos tevékenysége. Így a világháború kitörése után őt kérték fel a nép-egészségügyi ellátó rendszer átalakítására. A 20 százalék körüli magyarországi csecsemőhalandóság a legmagasabb volt Európában, és a háború csak rontott a helyzeten. Madzsar a rossz szociális viszonyok mellett a teljes egészségügyi tudatlanságot okolta a helyzetért. Létrehozta az ország első védőnői hálózatát, hogy minden egyes Budapesten született csecsemőnek figyelemmel kísérhesse a fejlődését. Ő javasolta elsőként, hogy a szülés és szoptatás idejére járulékat kapjanak a kismamák. Megírta *Meddő Budapest* című átfogó művét a népességfogyás okairól, és a társadalom-egészségtan magántanára lett.

Deák Ferenc könyvtár, az első budapesti nyilvános bibliotéka olvasóterme 1913-ban

Fotó: BBC History

Az első világháború első éve után statisztikát készített, amiből kiderült, hogy még a harctéren elesett katonák számát is meghaladja az egy év alatti csecsemőkéé, akik a mind rosszabb ellátás miatt halnak meg. Óriási botrányt váltott ki érvelése, amely szerint őket is a háború áldozatának kell tekinteni. Az őszirózsás forradalom idején Madzsart közegészségügyi államtitkárnak nevezték ki. Tisztségében a Tanácsköztársaság alatt is megtartották, ám hamar konfliktusba keveredett a bolsevik hatóságokkal: egyszer fizetésemelést követelt a védőnőknek, máskor pedig megtagadta,

hogyan egy apácakolostort propagandacélokból kórházzá alakítsanak.

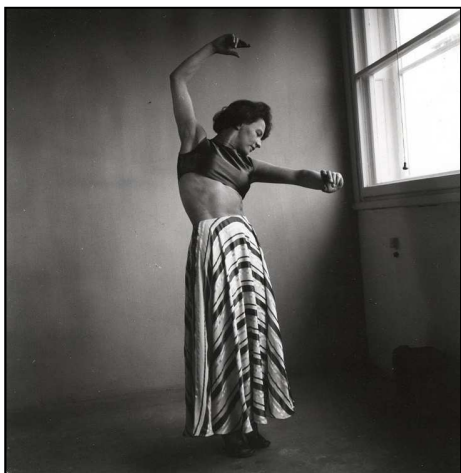
A baktériumok nem válogatnak

A Tanácsköztársaság bukása után így is vád alá helyezték mint volt kommunista vezetőt. Az egyik legfőbb vádpont az volt ellene hogy megnyitotta a fővárosi fürdőket a szegények előtt. Válasza így hangzott: „Az egészségügy nem politikum, és a baktériumok nem válogatnak forradalmárok és ellenforradalmárok között.” A hatalom ezt máshogy gondolta, és Madzsart néhány hétre letartóztatták. Ha addig nem is volt kommunista, a börtönben tényleg azzá vált. Dokumentálni kezdte rabtársai beszámolóit és a fehérterror atrocitásait, cikkeit pedig külföldre juttatta. Ezek után újabb elfogatóparancsot adtak ki ellene, emigrálni kényszerült.

Egy ideig a *Bécsi Magyar Újság* kiadóhivatalát vezette, majd úgy döntött, ismét visszatér a gyógyításhoz. A macedóniai Szkopjében vállalt fogorvosi állást, és a változatosság kedvéért a városka néprajzáról írt tanulmányt. Depressziója azonban úrrá lett rajta, elkeseredésében öngyilkosságot is megkísérelt, nem először, és nem is utoljára életében. Már a halálhíre is megjelent a hazai lapokban, amikor végre visszavonták a körözését, és hazautazhatott.

Orvosi munkát idehaza nem végezhetett, ezért barátai lexikonszerkesztői megbízásokat szereztek neki. Kiderült, hogy ebben is őstehetség, sorra kapta a felkéréseket a kor legnagyobb enciklopédikus vállalkozásaitól – a Tolnai, a Révai és a Gutenberg Lexikon szerkesztésében is részt vett. A család bevételeit ekkor már jól kiegészítette felesége egyre jövedelmezőbb iskolája, ahol a tanárképzés is beindult. Madzsar Alice emellett mozgásszínházi koreográfiáival is nevet szerzett magának, az előadások fotója a férje volt.

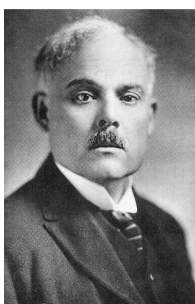
Madzsar József azonban nem csak a színházban fényképezett. A budapesti nyomornegyedekről készített szociofotóit szakszervezeti gyűléseken és munkás-kultúrkörökben vetítette, és meg is írta a témát az általa is szerkesztett marxista *Társadalmi Szemlében*. Ezzel ismét felkeltette maga iránt a rendőrség figyelmét. 1932-ben kommunista özszeesküvésben való részvétel vádjával letartóztatták, a vád szerint ő volt a szakszervezeti ellenzéki mozgalom irányítója. Első fokon 6 hónapra ítélték, másodfokon felmentették. A történet ugyanezzel a koreográfiával a következő években is megisméltődött, per, börtön és felmentés váltotta egymást.

A gyógytorna múltja
Fotó: Madzsar József / BBC History

Az idegileg kimerült Madzsar ismét öngyilkosságot kísérelt meg. Hátrahagyott levelében azt írta, hogy nem bírja a küzdelmet és a pénztelenséget. Jászi Oszkár külföldről üzenté meg a családnak sommás véleményét: „60 éves gyerekeket nem lehet nevelni és minden tanács hiábavaló.” Az idealista politikus egyetlen lehetőséget látott maga előtt: újabb emigrációt, ezúttal a Szovjetunióba. Tervét csak azután váltotta valóra, hogy felesége, Alice 1935-ben váratlanul meghalt. Megint letartóztatás fenyegette, amikor hamis útlevelemel Kassára szökött, majd éppen a 60. születésnapján kalandos körülmények között Moszkvába utazott.

Ki jelentette fel?

Jászi Oszkár
Fotó: BBC History

Madzsar hamar felismerte, hogy a Szovjetunióban nyoma sincs az áhított igazságosabb világnak. Összejárt a magyar baloldali emigránsokkal, de egy idő után e találkozókat is megmérgezte a féltékenység és az egymás iránti gyanakvás. Későbbi sorsáról csak töredékes információink vannak. 1938 márciusában egy ismerőse, *Sík Endre* hiába várta

törzshelyükön: „Egyedül ültem az asztalunknál, Madzsarra várva. Helyette *Sütő Géza* jött oda az asztalhoz, de nem ült le, csak fölényes mosollyal megkérdezte: Madzsart várja, mi? Azt ugyan várhatja, az ide többet be nem lép. Ma éjszaka elvittek. – Nem tudom elhinni! – hördültem fel önkéntelenül. – Madzsar egyike volt a legtisztább embereknek, akiket ismerek.”

Csak évtizedekkel később nyilvánosságra került KGB-aktákból derült ki a letartóztatás háttere. Egy jelentés a következőképpen fogalmaz: „Vologya született 1896-ban Kaposváron, magyar, a Szovjetunió állampolgára, 1918-tól a bolsevik párt tagja. (...) 1937–38-ban számos jelentést küldött (...) szovjetellenes tevékenységről. További jelentései alapján letartóztattuk és elítéltük Manuelt, Lubarszkijt, Dubrovszkijt, Barost, Kamert, Madzsart.” A rendszerváltás környékén publikált dokumentumokról nehéz eldönteni, hogy valódiak vagy provokációs célból készültek a Szovjetunió utolsó éveiben. Mindenesetre e papírok alapján a Madzsart feljelentő Vologya nem volt más, mint *Nagy Imre*, Magyarország később mártírhalált halt miniszterelnöke.

A tíz évre ítélt Madzsar Józsefet a '40-es évek végén állítólag még látta egy felvidéki fogolytársa a Kirovtól 150 kilométerre lévő Kotlasz lágerében, mások Szibériából hoztak róla bizonytalan hitelességű híreket. A legvalószínűbb mégis az, hogy letartóztatása után két évvel már halott volt.

(A cikk teljes terjedelemben a BBC History új, augusztusi számában olvasható.)

(F. Iné)

Bekapná a nagyvilágot a legendás magyar Gömböc

Ábrahám Ambrus

Világhódító útra készül a találmány immár megfizethető változata. A NASA drónformának használja a Gömböcöt, ami viszont remek játék is.

Hónapokon belül piacra lépésre alkalmas termék lehet a magyar találmányból, amely már a világ leghíresebb geometriai formái közé tartozik – mondta a Népszabadságnak Domokos Gábor, a Gömböc egyik feltalálója. Megalkották ugyanis a megfizethető árú változatot, ezzel pedig eljutottak a sorozatgyártás előszobájába. A találmány –

amelynek másik alkotója Várkonyi Péter – már a bemutatásakor tudományos szenzáció volt. Ez az első olyan ismert homogén test, amelynek egy stabil és egy instabil, azaz összesen két egyensúlyi pontja van, és bárhogyan tesszük le, mindig a stabil egyensúlyi pontjába tér vissza. Bizonyítható, hogy ennél kevesebb egyensúlyi helyzettel rendelkező test nem létezhet.

Évente egy sorszámozott példány készül, amely licit útján kel el (Fotó: Alain Goriely)

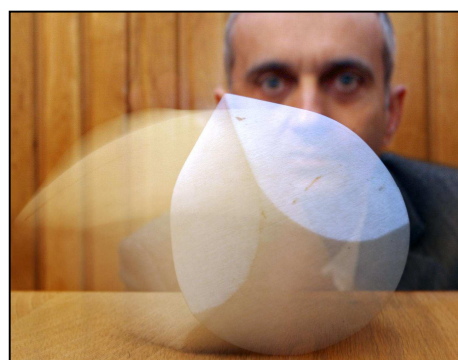
Ha a széles közvélemény előtt nem is szerepelt sokat a Gömböc, az elmúlt évek alatt szinte legenda lett: csodájára jártak a kínaiak 2010-ben a sanghaji világkiállításon. Cedric Villani, aki 2010-ben megkapta a matematikusok Nobel-díjának tartott Fields-érmét, Théorème vivant (A tétel születése) című könyvében egész fejezetet szentel a Gömböcnek. A magyar találmány eljutott a világ leghíresebb matematikai gyűjteményébe, a göttingeni egyetemre is, ahol sorszámos változatot állítanak ki belőle. Ott van az oxfordi egyetem 2013-ban átadott matematikatudományi központjában, a Cambridge Egyetem Tudománytörténeti Múzeumában, a párizsi Poincaré Intézetben és a Princeton Egyetem matematika tanszékén is.

Szinte „szakrális” rajongás övezi a Gömböc sorszámozott példányait: évente a gyártható példányok száma az aktuális év "sorszámaival" bővül, így most 2016 ilyen példány lehetne. Ha ugyanazt a sorszámot többen is szeretnék, licitálniuk kell. Bármelyik szám megvásárolható, amelyet még nem adtak ki. A legnagyobb „sorban állás” most éppen a jövő évi darabért, a 2017-es számúért van. A feltaláló szerint számozott példányból néhány tucat kelt már el, de kérdésünkre, hogy kiknél pihennek a Gömböcök, nem kívánt neveket mondani. A normál – sorszám nélküli – darabokból viszont több ezer került már magánszemélyekhez.

A Gömböc eddigi sikere miatt is kulcskérdés, hogy a nagyszériás gyártás profi műszaki színvonalon

kezdődhesse, ez a technológia ugyanis rengeteg buktatót rejt magában. A legyártott test „mérettűrése” század milliméteren belüli, ráadásul létfontosságú a teljesen homogén anyagsűrűség is, hiszen a kész Gömböc belsejében még egy mikrobuborék sem lehet.

– Kezdetből az volt az álmom, hogy a matematika iránt érdeklődő diákokhoz is eljusson a Gömböc – mondta a feltaláló. Ám idáig nagyon hosszú út vezet. – 2007 nyarán kísérleteztünk vele először, és azóta csak gyűltek a lakásunkban az elfuserált, nem működő példányok. A NASA egyik beszállítója is megpróbálta legyártani, de megbuktak vele: a mutatós krémszínű darabok sajnos több stabil pontban is megálltak – mesélte Domokos Gábor.

Domokos Gábor és a világhírű találmány Balogh László; Reuters

Rengeteg technológiát és előállítási folyamatot próbáltak ki az évek során, míg végül összeállt a „játék Gömböc”. Az újdonság speciális műanyagból készül, hibrid technológiával, így körülbelül tízezer forint lehetne az ára. A végső cél az ötezer forint elérése. A jelenleg is kapható, CNC-géppel megmunkált, alumíniumból készült változatok ára 199 eurótól, vagyis 60–65 ezer forinttól kezdődik. A feltaláló még korábban beszélt arról a Népszabadságnak, hogy sokan érdeklődtek üzleti céllal a Gömböc iránt, ám kizárólag a lélektani százeurós ár alatt láttak benne lehetőséget. Ez eddig reménytelennek tűnt.

Kipróbálták a 3D-s nyomtatást is: ezzel egy Gömböc előállítása ezer euróba került. Lelkesedésünket, hogy akkor a „kis Gömböc” hamarosan az üzletekben, játékboltokban is kapható lesz, Domokos Gábor valamelyest lehűtötte. A piacra lépés más részleteit is tisztázni kell, és az alacsony ár mellett méltó csomagolásra van szükség – hívta fel a figyelmet. Mivel nemzetközi megjelenésben gondolkodnak, reálisan jövőre lesz kapható a nagy

szériás „kis” Gömböc – tette hozzá. – A Gömböc-
cel kapcsolatos legfontosabb feladatomban az egyedi,
sorszámozott darabok sorsának felügyelete –
mondta. Számos projektben végez tudományos
munkát, idejének nagy részét ez köti le. A Gömböc
története jelenleg három szálon fut, és ebből a
nagy szériás Gömböc előállítására csupán az egyik.

A NASA is használja a fejlesztést.

A feltalálók számára a fejlesztés legkedvesebb
része a tudományos tevékenység, ami növeli a
keresletet és a Gömböc presztízsét is. Legutóbb a
NASA-val közösen publikáltak tanulmányt a világ
legismertebb tudományos folyóiratában a Nature
Communicationsben. Ebben a Marson fellelhető
kavicsok és homokszemek formájából következtet-
tek a bolygón korábban tapasztalható folyóvízi
tevékenységre. A magyar kutatók akkor kerültek a
NASA látókörébe, amikor világossá vált, hogy a
kavicsok formájából lehet következtetni a történet-
re. Ezután a Pennsylvaniai Egyetemre is meghí-
vást kaptak: ott működik a világ egyik legmagas-
sabban jegyzett automatizálás, robot- és
drónkutatási központja (a GRASP lab). Domokos
Gábor látogatása során megmutatták a már köte-
lékben reptetett piko drónokat is, amelyek formája
szintén Gömböc. A labor munkatársai azért döntöt-
tek így, hogy a drónok ütközés után stabilak ma-
radjanak.

/Forrás: <http://nol.hu/tud-tech/bekapna-a-nagyvilagot-a-legendas-magyar-gomboc-1624337/>

(F. Iné)

Könyvnyomtatás, vagy e-könyvek – előnyök és hátrányok

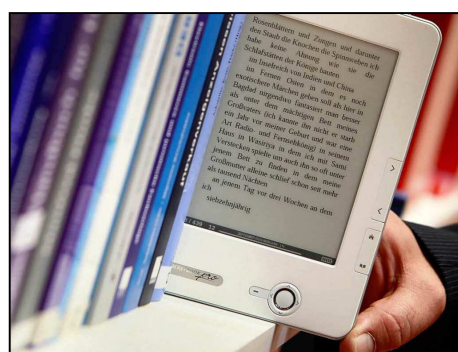
Az e-könyv környezeti szempontból előnyösebb,
gondolhatnánk elsőre. De a helyzet közel sem
ennyire egyszerű. Sőt a környezeti szempontok

mellett kulturális és egészségügyi szempontok is
léteznek.

Környezeti hatások

Sok környezettudatos ember váltott át az e-könyv
olvasókra, mivel azok sokkal környezetbará-
tabbnak tűnnek. Ez első látásra valóban úgy tűnik,
hiszen egyetlen e-könyv olvasó könyvek százait
helyettesítheti. Legalábbis elméletben. A való élet-
ben a kutatások azt mutatják, hogy a kérdés közel
sem ennyire egyszerű. Egy svéd kutatás szerint,
ha 10 percnél rövidebb időt töltünk hírolvasással,
akkor valóban az elektronikus készülékek ökológiai
lábnyoma a kisebb. Ha azonban növeljük az olva-
sással töltött időt, akkor a nyomtatott sajtótermé-
kek már kevesebb szén-dioxid kibocsátással jár-
nak, mint a különböző elektronikus lehetőségek.

Hogy lehetséges mindez? Nos, a válasz egyszerű.
Az e-könyv olvasók is rendelkeznek életciklussal,
és legyártásuk rengeteg energiát és különleges
nyersanyagokat igényel. Ha a teljes életciklust
figyelembe vesszük, akkor egy e-könyv olvasó
nagyjából 100 hagyományos könyv kinyomtatásá-
val azonos nagyságrendű környezeti terhelést
okoz. Noha elméletben egy e-könyv olvasón ennél
sokkal több könyv is elolvasható lenne, a gyakorla-
ti adatok azt mutatják, hogy kevés e-könyv olvasó
éli meg azt az életkort, hogy tulajdonosa 100
könyvet teljesen végigolvasson vele. A környezeti
hatások tehát közel sem egyértelműek, és a kifeje-
zetten a környezeti hatásokra koncentrált tanul-
mányok is sokféle eredményt mutatnak. A kérdés
tehát legalábbis összetett, és a vitában nem csak
környezeti kérdések merülnek fel.

Egészségesebb a hagyományos könyv?

Legutóbb a Harvard Egyetem kutatása mutatta ki,
hogy az e-könyveknek lehet kedvezőtlen egész-
ségügyi hatása. A kutatók szerint az e-könyv olva-
sása az esti órákban csökkenti az alváshoz szük-

séges melatonin hormon termelődését. Éppen ezért alvásunk nem lesz elég mély és pihentető. A melatonin hiánya, vagy csökkent mennyisége pedig rengeteg egészségügyi problémával, például a daganatos megbetegedésekkel is összefüggésbe hozható. A probléma hátterében vélhetően az áll, hogy az e-könyv olvasó túl sok fényt juttat a szembe, így csökkentve a melatonin termelődését.

Kulturális és mentális hatások

A fenti hatások mellett van még egy, amelyről talán a legtöbb szó esik. Ez pedig a kulturális és mentális hatások. Az e-könyv olvasók ma már nem csak olvasásra, de zenehallgatásra és egyéb más funkciókra is alkalmas. Ez pedig csökkenti a figyelmet és a koncentrációt. Több kutatás is kimutatta, hogy az elektronikus eszközön olvasott tartalmak szövegértése gyengébb, mint a hagyományos, nyomtatott könyveken olvasott tartalmak szövegértése. Bár ennek pontos háttere nem világos, a kutatók szerint ez azzal is összefüggésben lehet, hogy a nyomtatott könyv olvasása során nem csak vizuális élmény ér minket, de tapintjuk is a könyvet, érezzük annak illatát, és a több érzékszervre gyakorolt hatás miatt az olvasott tartalom erősebben rögzül a memóriában. Egyes szerzők és kutatások azt is felvetik, hogy az elektronikus tartalmak olvasása gondolkodási mintázatunkat is átalakítja, magyarul szólva átalakul gondolkodásunk. Ahogy 500 évvel ezelőtt a nyomtatott könyv feltalálása teljesen új pályára állította civilizációnkat, egyes szerzők felvetik hasonló radikális változásokat hozhat az elektronikus olvasás is. A közvetlen környezeti hatások mellett tehát rengeteg egyéb szempont merül fel, és nem biztos, hogy az e-könyv bizonyul helyes választásnak hosszú távon.

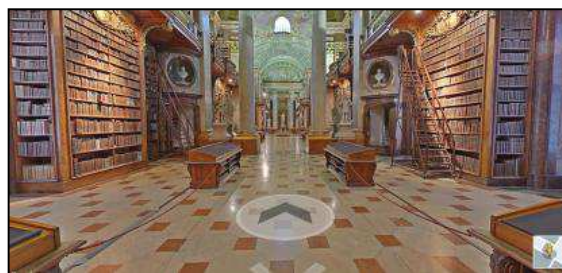
/Forrás: <http://greenfo.hu/hirek/print/2016/07/04/konyvnyomtatasi-vagy-e-konyvek-elonyok-es-hatranynok/>

(F. Iné)

Online is látogatható az Osztrák Nemzeti Könyvtár díszterme

A Google Arts & Culture oldalán keresztül mostantól bárki ingyen, a karosszékben ülve nézhet körül az *Osztrák Nemzeti Könyvtár* dísztermében. A kupolában található freskót pedig olyan közelről tanulmányozhatja, ami még a helyszínen sem lehetséges.

Az Osztrák Nemzeti Könyvtár (Österreichische Nationalbibliothek) díszterme egyike a világ legszebb könyvtárainak, évente 200 ezer látogatót vonz. A polcain sorakozó 200 ezer kötetet 1501 és 1850 között adták ki, és köztük van *Savoyai Jenő* 15 ezer könyvet számláló gyűjteménye is. A Habsburgok egykori udvari könyvtára *Johann Bernhard Fischer von Erlach* udvari építész tervei alapján épült *VI. Károly* német-római császár uralkodása idején.

Az 1723 és 1726 között a bécsi Josefsplatzon emelt barokk palota dísztermét a Google Arts & Culture oldalán keresztül mostantól bárki bejárhatja, sőt, közvetlen közelről tanulmányozhatja a kupola freskóját. Aki ránagyítja a képre, az akár még azt a 18. században keletkezett repedést is megtalálhatja, amelyet *Franz Anton Maulbertsch* javított ki a festményen 1769-ben, miután nagyszabású javítási munkákkal sikerült megakadályozni, hogy beszakadjon a kupola.

A 80 méteres díszteremről 360 fokos kamerával készült felvétel, így annak minden szegletét megvizsgálhatja a virtuális látogató. Aki akar, egyetlen kattintással, a könyvtár online katalógusán keresztül bele is lapozhat az itt található hatalmas gyűjteményt reprezentáló negyven könyv valamelyikébe. A kiválasztott kiadványok a 16., 17. és 19. századból valók és mindenféle műfajt felölelnek. Van köztük szakácskönyv, képeskönyv gyerekeknek, reneszánsz társastánckönyv, botanikai szakkönyv, kézikönyv szülések levezetéséhez és erődök építéséhez, valamint a Luther-Biblia és Goethe „Az ifjú Werther szenvedései” című regényének első kiadása is.

„Nagyon örülünk az együttműködésnek az Osztrák Nemzeti Könyvtárral. Mindenkit lenyűgöz a díszterem csodás építésze és a gyönyörű freskók” – magyarázza Simon Rein, a Cultural Institute.

/Forrás: http://www.museum.hu/hir/6031/Online_is_latogathato_az_Osztrak_Nemzeti_Konyvtar_diszterme/

(F. Iné)

Ügyfélszolgálati tréningen vettek részt az EKSZ munkatársai az ELTE Egyetemi Könyvtárban

Dr. Ficzkó Zsuzsanna stratégiai menedzsment tanácsadó, szervezet- és működésfejlesztési szakértő vezetésével 2016. július 11. és július 14. között az EKSZ hálózati könyvtárainak közönség- és ügyfélszolgálati osztályain dolgozó munkatársai ügyfélszolgálati tréningen vettek részt, melynek költségeit az *Egyetemi Könyvtár* finanszírozta.

A Könyvtári Tanács Minőségirányítási Koordinációs Bizottsága képzési tervében szereplő négy napos intenzív képzés keretében hatékony ügyfélkezelési stratégiákat sajátíthattak el kollégáink. Hasznos tanácsokat kaptak a kommunikációs eszköztár fejlesztéséhez és hatékony használatához, a feladatok megoldása, a résztvevők közötti folyamatos interakció és a közös értékelések pedig hozzájárultak az önismeret gyors fejlődéséhez és a kommunikációs készség fejlesztéséhez. Az olvasókkal folytatott sikeres kommunikáció záloga ugyanis az ügyfél pontos megértésében, a félreértések elkerülésében rejlik, melyhez elengedhetetlen az információk érthető közvetítése és az ügyfél értő, figyelmes meghallgatása.

A reklamációk professzionális kezelése mellett olykor azonban szükség van a saját álláspont meggyőző, ugyanakkor empatikus képviselőre is. A tréning célul tűzte ki, hogy az ügyfélszolgálatban dolgozó munkatársaink a hétköznapi gyakorlat során alkalmazni tudják azokat a konstruktív eljárásokat a konfliktuskezelésben, amelyek által az egyéni stresszállapotok kialakulása megelőzhető. A modulok az alapvető tárgyalástechnikai, motivációs, konfliktuskezelési és prezentációs technikai ismeretek megszerzésével a résztvevők jövőbeni munkasikereihez és a könyvtárak ügyfélszolgálati hatékonyságának növeléséhez járultak hozzá. A

könyvtárak működésének minősége szempontjából az ügyfélszolgálat minősége szintén meghatározó elem, ezért az ügyfélszolgálati tréning a hálózati könyvtárak minőségfejlesztését, a szolgáltatásminőség javítását, valamint a látogatói elégedettség biztosítását és fokozását is elősegíti.

/Forrás: <http://konyvtar.elte.hu/hu/node/4120/>

(F. Iné)

Orbán Viktor a közlönyben okéztta az Országos Széchényi Könyvtár fejlesztésével összefüggő feladatokról szóló határozatot

- Tervezési program készül a műszaki állapot a hatékony működés és a műemléki védettség kulcsszavakkal 2016.09.05.
  - Felújítják a díszlépcsőházat.
  - A Mátyás-termet rekonstruálják.
  - A nyugati oldal megújul a Tabán felől.
  - A terasz megújul az Oroszlános udvar felől.
  - A toronyraktárakat visszabontják.
  - Tervpályázat lesz. 2016.09.05.
  - Az EMMI a programról és a költségekről előterjesztést készít a tervpályázat eredménye után.
  - Piliscsabán lesz a raktár, meg kell hozzá venni egy ingatlant.
  - Az MNV fogja intézni a vásárlást.
  - Van egy külterületi Piliscsabai ingatlan is a tervben.
  - Augusztus végéig az NFM Balog Zoltánnal és Lázár Jánossal előterjesztést készít az OSZK archiválási és átmeneti raktárának megvalósítására irányuló tervekről és a költségvetésről.
- Kb. ennyi a Kormány 1387/2016. (VII. 21.) Korm. Határozata.

SZÖVEGHŰEN:

A Kormány az Országos Széchényi Könyvtár korszerű működési feltételeinek biztosítása érdekében

1. felhívja a nemzeti fejlesztési minisztert, hogy az emberi erőforrások minisztere, a Miniszterelnökséget vezető miniszter és a nemzetgazdasági miniszter bevonásával készítse el a Budavári Palota F. épülete nemzeti könyvtári funkciójának megújítását megalapozó tervezési programot, amely együttesen tartalmazza az épület műszaki állapotához, a nemzeti könyvtár hatékony működtetéséhez, valamint az épület műemléki védettségéhez kapcsolódó elemeket;

Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter emberi erőforrások minisztere Miniszterelnökséget vezető miniszter nemzetgazdasági miniszter
Határidő: 2016. szeptember 15.

2. egyetért azzal, hogy a Budavári Palota F. épület belső tereinek műemléki rekonstrukciója keretében, a könyvtárszakmai funkciók alapján, az eredeti tervek felhasználásával sor kerül a díslépcsőház helyreállítására, a Mátyás-terem rekonstrukciójára, a nyugati oldal teljes teremsorának megújítására, a keleti oldalon a díszteremnek és a hozzá kapcsolódó terasz historizáló állapot szerinti megújítására és a toronyraktárak visszabontására;

3. felhívja az emberi erőforrások miniszterét, hogy a Miniszterelnökséget vezető miniszter bevonásával az épület rekonstrukciójával kapcsolatban tervpályázat kiírásáról gondoskodjon;
Felelős: emberi erőforrások minisztere Miniszterelnökséget vezető miniszter
Határidő: 2016. szeptember 15.

4. felhívja a Miniszterelnökséget vezető minisztert, hogy az emberi erőforrások minisztere és a nemzetgazdasági miniszter bevonásával készítsen előterjesztést a Kormány részére a 2. pontban meghatározott rekonstrukció tervezési programjáról, ütemtervéről és költségigényéről, a 3. pontban meghatározott tervpályázat eredményeinek figyelembevételével;
Felelős: Miniszterelnökséget vezető miniszter emberi erőforrások minisztere nemzetgazdasági miniszter
Határidő: a tervpályázat eredményhirdetését követően azonnal

5. egyetért a Makovecz Imre Bátyája projekt megvalósításához szükséges, jelenleg az Isteni Megváltóról Nevezett Nővérek Kongregációja Magyar Tartomány tulajdonában álló Piliscsaba, belterület 1602/4. hrsz., és a Piliscsaba, külterület 080/13. hrsz alatti, valamint magánszemély tulajdonában álló Piliscsaba, belterület a 1602/4/A. hrsz. alatti, természetben a 2081 Piliscsaba, Fő út 2/A. szám alatt található ingatlanok állam által történő megszerzésének szándékával;

6. felhívja a nemzeti fejlesztési minisztert, hogy a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság útján gondoskodjon a Piliscsaba, belterület 1602/4. hrsz. alatti és a Piliscsaba, belterület 1602/4/A. hrsz. alatti ingatlanok legfeljebb a független ingatlanforgalmi

szakértő által meghatározott forgalmi értéken történő megszerzéséről;
Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter
Határidő: azonnal

7. felhívja a földművelésügyi minisztert, hogy a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet útján gondoskodjon a Piliscsaba, külterület 080/13 hrsz. alatti ingatlan állam tulajdonába kerülése érdekében szükséges intézkedések megtételéről;
Felelős: földművelésügyi miniszter
Határidő: azonnal

8. felhívja a nemzeti fejlesztési minisztert, hogy az emberi erőforrások minisztere és a Miniszterelnökséget vezető miniszter bevonásával készítsen előterjesztést a Kormány számára az Országos Széchényi Könyvtár archivális és átmeneti raktárának megvalósítására irányuló tervekről és a költségtervről.
Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter emberi erőforrások minisztere Miniszterelnökséget vezető miniszter
Határidő: 2016. augusztus 31.

Orbán Viktor s. k., miniszterelnök

/Forrás: <http://konyvtaros.tumblr.com/post/147786659767/orb%C3%A1n-viktor-ak%C3%B6z%C3%B6nyben-sk-zta-azorsz%C3%A1gos/>

(F. Iné)

The Street Librarian

Az oregoni Portland-ben működő szolgáltatás a város hátrányos helyzetű és hajléktalan lakosainak kínál olvasnivalót.

A 6 könyvtáros, aki a szolgáltatást önkéntes alapon főleg adományokból származó könyvekkel működteti, s meghatározott időben meghatározott helyen érhető el hétről hétre, jelenleg mintegy 5000 embert lát el könyvvel. A könyveket a hagyományos könyvtárhoz hasonlóan lehet kikölcsönözni, Street Library olvasójeggyel, ingyen.

A könyvön túl pedig egy baráti beszélgetést, nyitottságot és odafigyelést kapnak a rászorulóknak, akikhez lehet, hogy napokig senki más nem szól.

/Forrás: <http://librariandbd.blogspot.hu/2016/07/the-street-librarian.html/>

(F. Iné)

A Huawei okosítja a BorsodChem gyártását

SÁGI GYÖNGY

Okos gyár lesz a *Borsodchem*. A kazincbarcikai vegyipari csoportot öt éve megvásároló kínai *Wanhua* nálunk építi fel európai adatközpontját is. A szállító a *Huawei* lesz.

Stratégiai együttműködési megállapodást kötött Magyarország és egyben a régió legnagyobb, valamint Magyarország második legnagyobb kínai befektetője, a BorsodChemet tulajdonló Wanhua csoport és a Huawei Technologies. A két cég együttesen közel 5 ezer embernek ad munkát Magyarországon.

A megállapodás szerint a Huawei Magyarország valósítja meg a Wanhua csoport regionális gyártásához és működéséhez szükséges infokommunikációs háttérét, valamint ennek részeként a felhő alapú európai szintű adatközpontját. Az adatközpontban tárolják és elemzik majd a cég működésével kapcsolatos adatokat. Elsősorban a Wanhua európai üzemeinek és ellátó hálózatának a hatékonyságát kívánják ezzel javítani.

Könnyebb lesz egyedi termékeket gyártani

A Huawei a későbbiekben aktív részt vállal a vegyipari cég gyártótevékenységének digitalizálásában, konkrétan az okos gyártással összefüggő fejlesztésekben. Ettől azt várják, hogy a gyárakat gyorsabban lehet „újraprogramozni”, és az egyedi termékek piacra viteléhez szükséges idő is lerövidülhet.

A kínai vegyipari csoport 2005-ben alakult. Világszerte több mint 10 ezer főt foglalkoztat, árbevétele tavaly 4,1 milliárd euró, adózás előtti profitja 677 millió eurós volt. A Borsodchem a bevételekhez 1,13 milliárd euróval járult hozzá, a nettó nyeresé-

ge 50 milliós volt. A Wanhua fő profilja a műanyagipari alapanyagként felhasznált izocianát (MDI) előállítás, ebben a világ legnagyobb gyártójának számít. A termékeit széles körben alkalmazzák az autógyártásban, az építő-, a könnyű-, a gyógyszer-, hadi- és a légiiparban, valamint a háztartási kisgépek gyártásában.

Magyarország a kínai cégek európai hídfőállása

A Wanhua 2011-ben 1,26 milliárd euróért vásárolta fel a BorsodChemet, melynek Kazincbarcikán kívül Csehországban és Lengyelországban is van gyártóüzeme. A múlt év végéig a Wanhua itteni befektetések teljes értéke elérte az 1,8 milliárd eurót, amivel Közép-Kelet-Európa legnagyobb kínai befektetőjévé vált.

A Huawei, amely ma már a világ egyik vezető információs és kommunikációs technológiai szállítója, 11. éve van jelen Magyarországon, ahol a második legnagyobb globális gyártó és logisztikai bázisát hozta létre néhány éve.

/Forrás: <http://bitport.hu/kinai-adatkozpont-es-okos-gyartas-magyarorszagon/>

(F. Iné)

Egy W3C dokumentum

Szeretném felhívni a figyelmet egy W3C dokumentumra, amit néhány napja tett közzé az egyik szerző, az ismert könyvtáros szakértő *Karen Coyle*:

SHACL Core Abstract Syntax and Semantics
<https://www.w3.org/TR/2016/WD-shacl-abstract-syntax-20160825/>

A SHACL a Shapes Constraint Language rövidítése ami egy szabványtervezet, a fenti dokumentum ennek rövidített és olvashatóbb változata. A SHACL egy absztrakt nyelv amivel adatellenőrzéseket lehet definiálni, pl. egy bibliográfiai rekord adott mezője milyen értékeket vehet fel, lehet-e adott mezőt ismételni, milyen belső adatstruktúrát kell felvennie stb. A SHACL az RDF-re épül, ezért annak terminológiai készletét használja, de valójában nem csak szigorúan RDF alapú adatbázisok szerkezetése, hanem (néhány kivételtől eltekintve) relációs és NoSQL alapú adatszerkezetek esetében is remekül alkalmazható.

Egy példa:

szabály:
 <NoActionIssueShape> sh:property [sh:predicate
 ex:state; sh:in (ex:Resolved, ex:Rejected)] .

magyarázat
 <NoActionIssueShape> – ez a szabályunk azonosítója

sh:property – ... amire igaz a következő állítás
 [;] – ez egy olyan állítás, aminek nincs azonosítója (ún. blank node) és két részből áll, amelyeket pontosvessző választ el

sh:predicate – a vizsgálandó elem az RDF triplet egyik predikátuma, vagyis az állítmány (relációs adatbázisban: a rekord egyik mezője)

ex:state – ez a kiválasztott predikátum (az példa névtér "state" nevű tulajdonsága)

sh:in – ez a tulajdonképpen megkötés: a state tulajdonságértékének egy kötött listából kell származnia, minden ettől eltérő érték hibás

ex:Resolved, ex:Rejected – a példanévtérben definiált értékek.

vizsgált rekordelemek:

<issue1> ex:state ex:Resolved .

<issue2> ex:state ex:Unresolved .

Ez két egyszerű állításhármas. Az első esetben a state értéke Resolved, a másodikban Unresolved. A Resolved rendben is van, hiszen a szabályban definiált felsorolás egyik eleme, viszont a második, az Unresolved nincs benne a szabályunkban, tehát az ellenőrzés során ez hibát fog okozni.

Mi ebben az újdonság, hiszen különféle adatbázisokban létre lehet hozni ehhez hasonló szabályokat? A probléma ott van, hogy egyrészt a legtöbb adatbázisban ez csak elvi lehetőség és erősen technológiaspecifikus, másrészt amikor adatcseréről van szó (közös katalogizálás, aggregálás, rekordhonosítás stb.), akkor a rendszeren belül esetlegesen meghozott szabályokat szinte sosem viszik át az új rendszerekre. A SHACL egy nagyon jó és rugalmas alapszótárat biztosít tehát az adatellenőrzések definiálására, úgy, hogy azt a közgyűjteményi szakértő is, és a programozó is megértheti.

Király Péter közlése.

/Forrás: <https://www.facebook.com/groups/312261069629/>

(Válogatta: B. Bné)

E számunk megjelenését önkéntes munkájával segítette:

Berke Barnabásné

Bilicsi Erika

Dancs Szabolcs

Fonyó Istvánné

Giczi András Béla

Hegyközi Ilona

Holl András

Prokné Palik Mária

Tószegi Zsuzsanna

Virágos Márta